

NORDEN 2026

Forbundne i skiftende tider

Danmark og Færøernes formandskab for Nordisk
Ministerråd 2026

INDHOLD

Statsministerens og lagmandens forord	3
Samarbejdsministrenes forord	5
Norden: Verdens mest bæredygtige og integrerede region i 2030	6
Tværgående fokusområder under formandskabet	10
Et grønt Norden	15
Et konkurrencedygtigt Norden	22
Et socialt bæredygtigt Norden	27
Vi arbejder for at sikre et forbundet Norden i skiftende tider	35
Om denne publikation	36

Statsministerens og lagmandens forord

Statsminister Mette Frederiksen (Danmark) og Lagmand Aksel V. Johannesen (Færøerne)

Fotos Statsministeriet & Erla Rajani Ziskasen

Norden står i en ny tid.

Med Ruslands brutale fremfærd i Ukraine er krigen rykket ind i vores baghave. Vores demokratier udsættes for misinformationskampagner, og vores sammenhængskraft testes af hybridangreb.

I en tid med så meget usikkerhed er det afgørende, at vi holder sammen i Norden. Vi er stærke lande forenet af en unik samfundsmodel, bl.a. kendetegnet ved stor tillid, en lang fælles historie og med et samarbejde, der har dybe rødder. Dét fællesskab har vi brug for nu. Derfor er overskriften for formandskabet for Nordisk Ministerråd 2026 *Norden: Forbundne i skiftende tider*.

For når verden forandrer sig, kan og må vi ikke stå stille. Med Sverige og Finlands medlemskab i NATO er den nordiske familie rykket sammen. På tværs af alle Nordens otte lande står vi over for en stor opgave med at værne om vores værdier og velfærdssamfund.

Det kræver et endnu tættere samarbejde. Om samfunds- og forsyningssikkerhed, beredskab, grænseoverskridende kriminalitet, styrkelse af Nordens konkurrencekraft, grøn omstilling og beskyttelse af særligt børn og unge i den digitale tidsalder for blot at nævne nogle områder. Med henblik på at gøre det muligt for Færøerne, Grønland og Åland at opnå fuldt medlemskab af det nordiske samarbejde, vil vi arbejde for en opdatering af den nordiske grundlov, Helsingforsaftalen.

Grønland deltager i udvalgte aktiviteter under Nordisk Ministerråd, men deltager ikke i Danmark og Færøernes formandskab for Nordisk Ministerråd 2026. Grønland vil derimod aktivt deltage i processen vedrørende nedsættelse af en kommission med henblik på opdatering af Helsingforsaftalen, som også vil være afgørende for, om Grønland anerkendes som en ligeværdig samarbejdspartner i det nordiske samarbejde.

De nordiske lande skal være tæt forbundne til resten af verden. I den nye geopolitiske virkelighed kan vi ikke regne med status quo. Derfor vil vi arbejde for at styrke samarbejdet med lande rundt om i verden, der deler vores værdier.

Gennem skiftende tider skal Norden fortsat være verdens mest integrerede og bæredygtige region. Til gavn for Norden og til inspiration for resten af verden.

Vi ser frem til at bære det nordiske samarbejde videre.

Samarbejdsministrenes forord

Minister for nordisk samarbejde Morten Dahlin (Danmark) og Minister for nordisk samarbejde Bjarni Kárasen Petersen (Færøerne)

Fotos By-, Land- og Kirkeministeriet & Amy Hansen

Der er brug for flere nordiske værdier i verden. Ikke færre. For vores region kan noget særligt. Vi vil bruge formandskabet til at rykke alle otte nordiske lande endnu tættere sammen og i retning af statsministrenes vision om Norden som verdens bedst integrerede og mest bæredygtige region.

Det vil vi dels gøre ved at arbejde med konkrete politikområder, dels ved at have et særligt fokus på at styrke det folkelige nordiske samarbejde i civilsamfundet. Norden består først og fremmest af de nordiske befolkninger.

Norden er tæt forbundet på mange områder. Det gælder både vores rige kulturarv, fysiske infrastruktur, vores samfundsmodel, vores sprog, vores demokratier og vores stærke civilsamfund. Alt dette kan blive udfordret gennem tiden, ikke mindst af de geopolitiske spændinger. Efter Ruslands fuldskalainvasion af Ukraine besluttede Nordisk Ministerråd at igangsætte et nyt og vigtigt arbejde med samfundssikkerhed og beredskab i Norden. Det vil vi have særligt fokus på under formandskabet.

Det gælder også i forhold til vores demokratier, der ikke kan tages for givet. Vi ser, hvordan stigende misinformation præger den offentlige debat og forsøger at udfordre sammenhængskraften frem for at binde den sammen.

Nordens konkurrenceevne er grundlæggende stærk, men skal styrkes yderligere. Stigende mængder af regulering og bureaukrati forhindrer virksomheder og iværksættere i at opnå deres fulde potentiale. Derfor har vi igangsat en analyse af den nordiske konkurrenceevne, som vi vil præsentere resultaterne af under vores formandskab. Vi ser meget frem til at arbejde med konklusionerne herfra og til formandskabet som sådan.

I Norden står vi sammen. Og sjældent har sammenhold været vigtigere.

Foto Adam Mørk/Visit Denmark. Nicolai Perjesi/Copenhagen Capacity. Colin & Meg/Unsplash.

Norden: Verdens mest bæredygtige og integrerede region i 2030

De nordiske statsministre vedtog i 2019 en vision om, at Norden skal være verdens mest bæredygtige og integrerede region i 2030. Vision 2030 indeholder tre strategiske prioriteringer: **et grønt, konkurrencedygtigt og socialt bæredygtigt Norden**. Det er ambitiøse, men vigtige mål. Det er derfor et fokus for formandskabet, at de nye samarbejds- og arbejdsprogrammer for 2025-2030 følges tæt.

Vores vision 2030

Et konkurrencedygtigt Norden

Sammen vil vi fremme grøn vækst i Norden baseret på viden, innovation, mobilitet og digital integration.

Et grønt Norden

Sammen vil vi fremme en grøn omstilling af vores samfund og arbejde for kuldioxidneutralitet og en bæredygtig cirkulær og biobaseret økonomi.

Norden skal blive verdens mest bæredygtige og integrerede region

Et socialt bæredygtigt Norden

Sammen vil vi fremme en inkluderende, ligestillet og sammenhængende region med fælles værdier og styrket kulturudveksling og velfærd.

Vi skal nå i mål til tiden

Nordisk Ministerråd fremlagde i 2023 en statusrapport for arbejdet med Vision 2030. Rapporten viser, at Norden samlet set stadig er på vej til at blive **den mest bæredygtige og integrerede region i verden**. Det gælder især visionerne om et konkurrencedygtigt og socialt bæredygtigt Norden, mens der stadig er plads til forbedringer for at opfylde visionen om et grønt Norden.

Grønt Norden

Statusrapporten fra 2023 peger på, at Norden på flere områder står over for betydelige udfordringer, når det gælder realiseringen af ambitionerne om et grønt Norden både nu og frem mod 2030. Selvom udviklingen generelt går i den rigtige retning, er der flere indikatorer, som viser, at tempoet er for lavt, hvis ambitionerne for Vision 2030 skal realiseres. Formandskabet fokuserer på at fremme tempoet i opnåelse af visionen om Norden som verdens grønneste region.

Konkurrencedygtigt Norden

Statusrapporten fra 2023 peger på, at Norden er på rette vej i forhold til at indfri ambitionen om et konkurrencedygtigt Norden i 2030, som bygger på **grøn vækst, innovation, mobilitet og en cirkulær økonomi**. Hvis den nuværende udvikling fortsætter, vil Norden bevæge sig i retning af at blive en endnu mere konkurrencedygtig region i 2030. Den generelle konkurrenceevne i EU er dog under pres. Vi fokuserer derfor under formandskabet på, hvordan vi med de gode nordiske forudsætninger kan bidrage til at styrke konkurrenceevnen yderligere både i Norden og i resten af Europa.

Socialt bæredygtigt Norden

Statusrapporten fra 2023 viser, at Norden generelt er godt på vej til at realisere ambitionerne om en **socialt bæredygtig og ligestillet region**. De nordiske befolkninger er kendetegnet ved et godt helbred, høj beskæftigelse samt høj tillid og lav kriminalitet. De nordiske lande har dog stadig plads til forbedringer på områder som selvvurderet trivsel. Det er vigtigt for formandskabet fortsat at bevare det store fokus på den sociale bæredygtighed og ligestilling i Norden.

Integration på tværs af hele Norden

For at kunne kalde os selv for verdens mest integrerede region i 2030 er vi nødt til at sikre **integrationen af alle otte nordiske lande**. Det gør sig ikke bare gældende i forhold til integration på konkrete politikområder og i de 12 grænsekomiteer, men også i det parlamentariske samarbejde i Nordisk Råd og regeringssamarbejdet i Nordisk Ministerråd. Vi er en region af otte lande og et integreret Norden forudsætter derfor, at alle er med.

Opdatering af den nordiske samarbejdsoverenskomst Helsingforsaftalen

Helsingforsaftalen regulerer det nordiske samarbejde og kaldes af mange for "den nordiske grundlov". Aftalen trådte i kraft den 1. juli 1962 og har siden været det bærende fundament for det velfungerende og dybe samarbejde, der er på tværs af Norden. Aftalen har været opdateret gentagne gange og senest den 2. januar 1996. Opdateringerne har sikret løbende tilpasning af samarbejdsoverenskomsten mellem landene og dermed sørget for, at samarbejdet har fungeret så hensigtsmæssigt som muligt. Det er en væsentlig prioritet for formandskabet, at **det nordiske samarbejde vedbliver at være aktuelt** og fungerer bedst muligt i skiftende tider – vi kan ikke risikere andet. Den politiske situation i 1996 var noget anderledes, end den er i dag 30 år senere i 2026. Det skal vores samarbejde kunne afspejle og håndtere.

Til Nordisk Råds session 2024 vedtog parlamentarikere enstemmigt en rekommandation til de nordiske regeringer om at opdatere Helsingforsaftalen blandt andet således, at de selvstyrende lande kan opnå **fuldt medlemskab af Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd**, såfremt de ønsker det, og deres forfatningsmæssige rammer tillader det. Samarbejdsministrene besluttede den 4. april 2025 at udpege en juridisk udreder, der skal undersøge national retlige, EU-retlige samt folkeretlige spørgsmål i relation til opdatering af Helsingforsaftalen. Rapporten færdiggøres under Finland og Ålands formandskab for Nordisk Ministerråd.

Formandskabet følger op på den juridiske udredning samt arbejdet med opdatering af Helsingforsaftalen med forankring i samarbejdsministrenes ministerråd.

Integreret Norden uden grænsehindringer

Verdens mest integrerede region forudsætter, at grænsehindringer på tværs af de otte nordiske lande så vidt muligt fjernes. I 2024 blev en ny organisering af Grænsehindringsrådet vedtaget. Med denne har Norden fået et mere moderne og operativt råd, der kan rådgive Ministerrådet om nye tiltag og forbedringer for at fjerne grænsehindringer. I 2026 er Grænsehindringsrådet halvvejs i sin fireårige periode. Formandskabet arbejder derfor særligt tæt med Grænsehindringsrådet for at midtvejsevaluere arbejdet i 2026. Det er en væsentlig prioritet for formandskabet, at arbejdet med at fjerne grænsehindringer fungerer så optimalt som muligt til gavn for borgere og virksomheder. Samtidig skal vi kunne samarbejde om at gøre brug af instrumenter som eksempelvis grænsekontrol til brug for bekæmpelse af grænseoverskridende, organiseret og banderelateret kriminalitet, der er en stor og stigende udfordring i Norden, *jf. afsnittet Organiseret og banderelateret kriminalitet*. For Norden skal vedblive med at være ét stort fællesskab, hvor vi kan have tillid til hinanden.

Den mest effektive måde at mindske grænsehindringer i Norden er at undgå, at de opstår til at begynde med. Blandt de nordiske lande er der forskellige praksisser herfor. Det er for eksempel lovpligtigt i Danmark og Færøerne, at al ny lovgivning skal forholde sig til, om den medfører nye grænsehindringer i Norden.

Foto Visit Faroe Islands. Daniel Rasmussen/Copenhagen Capacity. Johan Nilsson/Øresundsbron/Visit Denmark.

Tværgående fokusområder under formandskabet

Under formandskabet for Nordisk Ministerråd er der et **tværgående fokus på styrket samfundssikkerhed og Nordens rolle i verden.**

Styrket samfundssikkerhed

Formandskabet har særligt fokus på at styrke den nordiske samfundssikkerhed. Arbejdet læner sig op ad de vigtige skridt, Nordisk Ministerråd tog under Finland og Ålands formandskab i 2025, hvor samfundssikkerhed og beredskab var fokuspunkt.

Norden skal gøres **mere robust over for kommende kriser og hybride angreb**. For at kunne dette, skal alle Nordens otte lande integreres og deltage yderligere. Det gælder både i forhold til modstandsdygtighed og handlekraft inden for alle ressortområder. De enkelte ministerråd har derfor under formandskabet særligt fokus på, hvordan deres politikområde kan udvikles, så det styrker den samlede, brede samfundssikkerhed i Norden. Ligeledes viderefører formandskabet det gode samspil, der er mellem ministerrådenes arbejde og det øvrige nordiske arbejde, der pågår med fremme af samfundssikkerheden, jf. figur 1.

Nordisk samarbejde om samfundssikkerhed og beredskab for at gøre Norden mere robust over for kommende kriser og hybride trusler

Figur 1 Samfundssikkerhed er en tværgående prioritet i Nordisk Ministerråd, og skal løftes af alle ministerrådene, i kontekst af den overordnede ramme der sættes i EU, NATO og HAGA, under hensyn til nationale sikkerhedsinteresser.

Styrket forsyningssikkerhed i Norden

Forsyningssikkerhed er afgørende for stabil opretholdelse af samfundsvigtige funktioner og udgør et centralt element i at styrke samfundssikkerheden. Prioritering af forsyningssikkerhed i Norden under dansk og færøsk formandskab vil bidrage til at **sikre tilgængeligheden af samfundskritiske ressourcer**.

Ved at prioritere opbygning af et stærkt samarbejde om forsyningssikkerhed i Norden vil formandskabet bidrage til at sikre et **stærkt og omstillingsparat Norden**, der står sammen om håndtering af fremtidens forsyningskriser. Formandskabet vil derfor **styrke det nye nordiske netværk for forsyningssikkerhed**. Netværket skal blandt andet drøfte nye relevante samarbejdsområder for at fremme forsyningssikkerhed på tværs af Norden. Det kan for eksempel være gennem deling af viden og erfaringer om analytiske metoder og resiliensstrategier, hvorved de nordiske landes myndigheder kan styrke deres kapacitet til at håndtere forsyningskædeforstyrrelser samt viden og erfaringer om at sikre adgang til kritiske ressourcer og om at forebygge og afhjælpe forsyningskriser.

Indsatsen for at styrke nordisk samarbejde om forsyningssikkerhed målrettes tiltag, der komplementerer og ikke duplikerer indsatser i andre internationale fora.

Idet flere myndigheder og private aktører er afhængige af de samme ressourcer, kan der på baggrund af en konkret vurdering fra de sektoransvarlige myndigheder desuden være værdi og sikkerhed i, at samarbejde om anskaffelsen af kritiske ressourcer, herunder eksempelvis, hvor det måtte være nyttigt, at samarbejde om fælles indkøb, fælles lagre, mulighed for at leje og låne af hinanden.

Ved at bidrage til robustgørelse af nordisk industri kan der trækkes tråde til de nordiske erhvervsministres erklæring om et fællesnordisk industripartnerskab, med henblik på at bidrage til Vision 2030's mål om et konkurrencedygtigt Norden.

Antimikrobiel resistens og Nordisk lægemiddelsamarbejde

Der er behov for en styrket nordisk indsats for at sikre, at vores lande er **rustede til at håndtere sundhedstrusler** – både nu og fremover. Den stigende forekomst af antimikrobiel resistens kræver handling. Antibiotika har reddet utallige liv, men stadig flere bakterier bliver resistente. Der er behov for at fremme videns- og erfaringsudveksling på tværs af de nordiske lande om udvikling af antimikrobiel resistens. På internationalt plan arbejdes der i stigende grad tværsektorielt med problematikkerne gennem integration af arbejdet med human-, veterinær-, plante- og miljø sundhed for bedre fælles resultater. Det nordiske arbejde bør også i stigende grad ske tværsektorielt. Formandskabet arbejder endvidere for, at vi gennem fælles indkøb kan sikre tilgængelighed af antibiotika i Norden.

Nordiske beredskabsplaner med øje for sårbare og udsatte borgere

Formandskabet vil i regi af det nordiske samarbejde på social- og ældreområdet iværksætte et projekt, der skal understøtte vidensdeling om gode måder at **indtænke sårbare og udsatte borgeres behov i beredskabsplanlægningen**. Projektet skal bl.a. bestå af en kortlægning af de nordiske landes indsatser på beredskabsområdet med fokus på de behov for hjælp eller støtte, som ældre borgere, mennesker med handicap og mennesker, der lever i social udsathed (f.eks. hjemløshed) kan have – eller på grund af en opstået krise får. Resultaterne fra kortlægningen forventes præsenteret i slutningen af 2026.

Et stærkt Norden i verden

Norden skal stå endnu stærkere i verden. I skiftende tider som disse er det afgørende, at **Norden samarbejder tæt med sine allierede og styrker de stærke bånd til vores naboer.**

Norden i Arktis

Arktis udgør en stor del af det samlede Norden. Nordens Arktis Program har siden 1996 skabt positive resultater i Arktis med fokus på miljø og klima, sociale forhold, økonomisk udvikling samt fremme af partnerskaber. Programmet fejrer i 2026 **30-års jubilæum** med et særskilt fokus på nordiske resultater skabt i Arktis igennem de mange år. Dette vil blive markeret gennem hele 2026. Hovedfokus for Nordens Arktis Program er resiliens og stærke civilsamfund i Arktis, hvilket fremmes gennem nordisk samarbejde og partnerskaber i Arktis.

Det internationale samarbejde i Arktis påvirkes negativt af geopolitiske spændinger, herunder i Nordens nærområder. Det giver store udfordringer i forhold til den internationale retsorden og det multilaterale samarbejde. Lavspændingsmålsætningen i Arktis er dermed under et øget pres. Norden skal derfor fortsat arbejde for at sikre stabilitet og bæredygtig vækst i Arktis. I dag handler bæredygtighed også om modstandskraft over for de globale spændinger og ændringer, vi befinder os i.

I Nordens Arktis Program 2025-2027 er fokus på et socialt resilient Arktis, et økonomisk resilient Arktis og et klima- og miljøresilient Arktis. Prioriteter som har sit ophæng i Nordisk Ministerråds Vision 2030 om at skabe et socialt bæredygtigt, grønt og konkurrencedygtigt Norden. Derfor har det nordiske samarbejde i Arktis netop fokus på at udvikle socialt levedygtige lokalsamfund i Arktis, at understøtte udvikling af lokale erhvervsmuligheder og bæredygtig økonomisk vækst samt at fremme en grøn omstilling i Arktis. Formandskabet vil arbejde målrettet for at fremme synergier med Kongerigets formandskab for Arktisk Råd.

Nordens naboer i Vest

En vigtig målsætning for Nordisk Ministerråds samarbejde med Nordens Naboer i Vest er at bidrage til kontakt- og netværksopbygning, øget mobilitet samt udveksling af viden, forskning og kultur på tværs af Norden, USA, Canada, Storbritannien og Irland. Formandskabet vil især fokusere på tre indsatsområder:

- **Styrke idé- og vidensudveksling** igennem øget samarbejde mellem Norden og partnere i USA, Canada, Storbritannien og Irland, med fokus på at fremme innovative løsninger på fælles udfordringer.
- **Styrke Nord-til-Nord samarbejdet** på tværs af Nordens Arktis og Nordamerikas Arktis, med fokus på øget mobilitet, netværk og udveksling mellem blandt andet unge, civilsamfund og forskere på tværs af regionen.

- **Arbejde for at etablere en repræsentation i Canada** enten virtuelt eller ved udpegning af en kontorchef for at styrke samarbejdet med naboer mod Vest.

De baltiske og nordiske lande

De baltiske og nordiske lande har meget til fælles, herunder demokrati, menneskerettigheder og retsstatsprincipper, og samarbejdet styrkes vedvarende. Demografiske ændringer og tiltagende komplekse behov stiller nye krav til de nordisk-baltiske velfærdssystemer. Der er et stort potentiale for, at Norden og Baltikum kan samarbejde om at **styrke regionens samlede robusthed, innovation og bæredygtighed**. Værdien ses allerede i dag i samarbejder som for eksempel det nordisk-baltiske netværk mod arbejdslivskriminalitet, der er et grænseoverskridende samarbejde om at bekæmpe udnyttelse af arbejdskraft samt konkurrenceforvridende virksomhed på arbejdsmarkedet. Nordisk Ministerråds nærområdesamarbejde med de baltiske stater Estland, Letland og Litauen samt med civilsamfund i Ukraine og Belarus' dissidentbevægelse intensiveres som følge af den globale sikkerhedssituation og spændingerne i Østersøområdet. De baltiske lande er også inviteret ind som en integreret del af arbejdet i Nordisk Ministerråd for Digitalisering (MR-DIGITAL), hvor der arbejdes sammen både politisk og operationelt om fælles muligheder og udfordringer på det digitale område. Ligeledes samarbejder formandskabet også med de baltiske lande i Nordisk Ministerråd for Kultur (MR-KULTUR), hvor der arbejdes på at styrke beredskabsplanlægningen på kulturområdet. Formandskabet arbejder også for at **styrke ligeværdige partnerskaber med de baltiske lande** og tilbyde deltagelse i flere ministerrådsformationer.

Norden i EU

Norden er en foregangsregion på mange områder og skal stå som **en stærk aktør i Europa**. Det gælder særligt for digitalisering og den grønne omstilling, der blandt andet bidrager til nordisk konkurrenceevne og bæredygtighed. Formandskabet bygger videre på erfaringer og tiltag, som Danmark gjorde under sit formandskab for EU i efteråret 2025. Særligt fortsætter formandskabet fokuset på et sikkert Europa og et konkurrencedygtigt og grønt Europa.

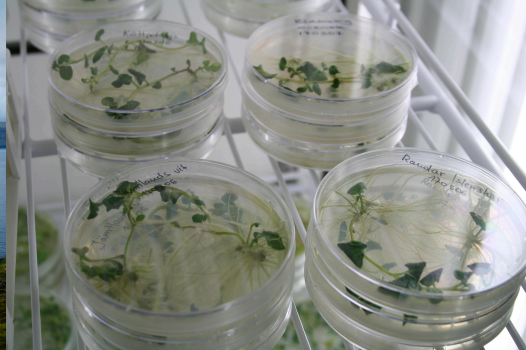
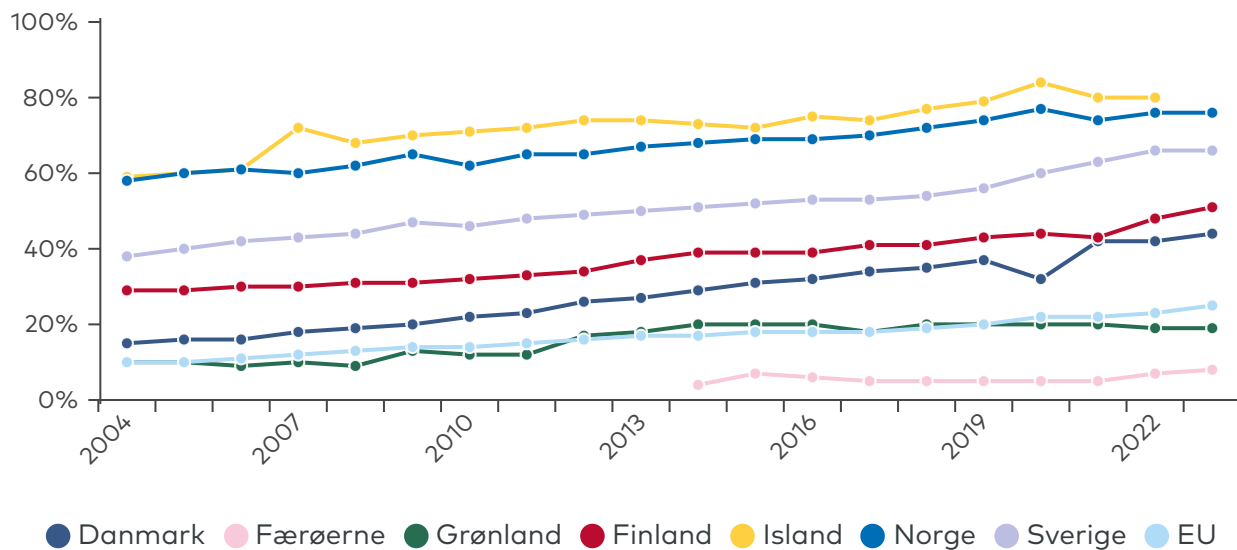

Foto Andy Arbeit/Unsplash. NordGen/Norden.org. Ian Taylor/Unsplash.

Et grønt Norden

En af vor tids største udfordringer er **klimaforandringer, truede økosystemer og dalende biodiversitet**. Det er derfor afgørende, at vi finder gode og effektive løsninger, der kan fremtidssikre et grønt og bæredygtigt Norden. Det skal ske ved blandt andet at fremme nye grønne teknologier, lokal forankring af den grønne omstilling, de rette økonomiske incitamenter, bæredygtigt byggeri og bæredygtig omstilling af landbrug- og fødevarersektoren. Norden må gå forrest i en innovationsdrevet og konkurrencedygtig grøn omstilling.

Forbrug af vedvarende energi i de nordiske lande og EU (2004-2023)

Figur 2 Figuren viser udviklingen i de nordiske lande og EU's forbrug af vedvarende energi som andel af det samlede energiforbrug. Konverteringstab ved f.eks. elproduktion og fjernvarme er ikke medregnet. Figuren viser ikke udviklingen for Åland på grund af manglende data.

Kilde Nordregio og Nordic Statistics Database (ENER08) samt Færøernes Miljødirektorat, for så vidt angår data fra Færøerne.

En økonomisk bæredygtig grøn omstilling

De nordiske lande er enige om behovet for klimahandling og vil arbejde sammen om at nå Parisaftalens mål. Vi er ligeledes enige om, at den grønne omstilling skal ske så omkostningseffektivt som muligt. Vi skal få mest mulig grøn omstilling for pengene. Den grønne omstilling skal så vidt muligt ske geografisk afbalanceret og være med til at fremme en fælles samfundsudvikling. I skiftende tider, hvor den globale tilslutning til den grønne omstilling svinger, skal Norden gå forrest og vise omverdenen, at den grønne omstilling ikke alene er en nødvendig investering i klodens og de næste generationers fremtid, men også er **en økonomisk bæredygtig investering**, der kan bidrage til menneskers sundhed. På tværs af Norden kan omkostningseffektiviteten af den grønne omstilling blandt andet fremmes ved vidensdeling, integration af klimahensyn i makroøkonomiske modeller og samarbejde om økonomiske politikker, der sikrer grøn omstilling. Klimaomstilling af emissionstunge sektorer giver tydelige synergier med indsatser for forbedret luftkvalitet og naturens resiliens.

Med den danske politiske *Aftale om Implementering af et Grønt Danmark*, er Danmark det første land i verden, som indfører en CO₂e-afgift på landbruget. Samtidig er der afsat et milliardbeløb til at gennemføre en stor omlægning af Danmarks areal til mere skov og natur og derigennem sænke klimabelastningen og mindske kvælstofudledningen til fordel for vandmiljøet. Aftalen viser konkret handling mod grøn omstilling forankret i en bred politisk aftale. Formandskabet har med afsæt i disse erfaringer fokus på nordisk samarbejde om at opnå mest mulig grøn omstilling, mens der samtidig holdes fokus på en bæredygtig social balance i de nordiske samfund. Et område, hvor grøn omstilling eksempelvis ikke kan lykkes uden nordisk samarbejde, er implementeringen af grønne færgeruter på tværs af de nordiske lande i tråd med den nordiske ministererklæring fra 2022 med visionen om at sikre grøn færgefart i Norden inden 2030. Tilsvarende er der indgået *Aftale om en ny kurs for dansk fiskeri*, som giver retning for en grøn omstilling af fiskerisektoren med fokus på bedre havmiljø.

Den igangværende grønne omstilling og klimatilpasning medfører forandringer i byer, landskaber, arbejds- og fritidsliv. Formandskabet vil derfor sætte fokus på, hvordan den grønne omstilling kan blive **en gevinst for lokalsamfund og yderområder**. Det er afgørende for en succesfuld grøn omstilling, at klimatilpasning og investeringer i eksempelvis vedvarende energi også giver muligheder for lokalsamfundet og ikke kun opleves som en negativ byrde. Det samme gælder også for en grøn omstilling af traditionelle industrierhverv og primærerhverv (fiskeri, landbrug og skovbrug).

Formandskabet ønsker også at sætte fokus på den grønne omstilling i forhold til måden, vi bor og bygger på. Derfor vil formandskabet være vært for **et nordisk ministermøde på bolig- og byggeriområdet**, der blandt andet skal tage udgangspunkt i mulighederne for at fremme den grønne, cirkulære og digitale omstilling af byggeriet og boliger i Norden.

Nye teknologier skal øge tempoet for den grønne omstilling

Tempoet for den grønne omstilling skal øges, hvis Norden skal blive verdens mest bæredygtige region i 2030. Der eksisterer en lang række nye og kendte teknologier, der kan bidrage med nye drivhusgasreduktioner. Der skal derfor skabes gode og hensigtsmæssige rammer for udviklingen af disse nye grønne teknologier som brint og fangst og lagring af CO₂ (CCS).

Brint

De nordiske lande er allerede langt i den grønne omstilling og er på mange måder en inspiration for resten af verden. Et af de næste skridt er at **sikre brændstoffer til de sektorer og virksomheder, der har svært ved at omstille sig til en klimaneutral fremtid**. Dette er særligt relevant for den del af den tunge og energiintensive industri samt luft- og skibsfart, der ikke kan omstilles med direkte elektrificering. Grøn brint og andre power-to-x-brændstoffer kan være med til at udfase fossile brændsler og erstatte den med vedvarende energi.

Særligt på transportområdet forventes adgang til CO₂ at kunne have stor betydning. Det er derfor vigtigt at have en balanceret holdning til, hvordan opsamlet CO₂ bedst bliver udnyttet. Skal vi i mål med vores grønne ambitioner, er det derfor vigtigt, at nordiske virksomheder kan få adgang til brint som en del af deres grønne omstilling.

Brint og power-to-x produktion kan også bidrage med fleksibelt aftag i et energisystem, der i stigende grad består af vedvarende energi. Her kan produktionen af de grønne brændstoffer tilpasses ift. tilgængeligheden af grøn strøm time for time.

Markedet for grøn brint og andre PtX-produkter er fortsat under udvikling, mens efterspørgslen forventes at vokse. Efterspørgslen er ikke bare i Norden, men i hele Europa. Potentialet kan med andre ord blive stort. Formandskabet lægger særligt fokus på at **fremme betingelserne for grøn brint og andre power-to-x-brændstoffer**, så potentialet kan indfris.

CCS

Fangst og lagring af CO₂ (CCS) er et vigtigt værktøj til at **opfylde klimamål** både globalt med Parisaftalen, europæisk med EU's målsætninger og nordisk med Nordens målsætning om at være den grønneste region i verden i 2030. Konkret kan CCS være et virkemiddel til at reducere CO₂-udledningerne fra bl.a. affaldsanlæg, kraftvarmeværker og tung industri. Det er desuden muligt at opnå negative emissioner, hvis der fanges og lagres CO₂ fra for eksempel biogasanlæg og biogene kilder i forsyningssektoren. Dermed kan CCS samtidig bidrage til målsætningerne om klimaneutralitet og 110-procentsreduktion.

Norden er allerede langt i udviklingen af rammerne for CCS, og regionen har mulighed for at gå forrest og **fremme en konkurrencedygtig grøn omstilling** ved hjælp af teknologien i de kommende år. Sverige har nogle af Europas største mængder biogent CO₂, og et bredt politisk flertal i Danmark ønsker at udnytte, at den danske undergrund kan rumme langt mere lagret CO₂ end Danmarks eget behov. Samarbejdet om CCS vokser frem i Norden, Ørsted arbejder på at idriftsætte det første fuldskala CCS-anlæg i DK, og de vil i den sammenhæng anvende et Norsk CO₂-lager (Northern Lights). Anlægget skal være i fuld drift fra 2026.

Der er på dansk foranledning igangsat et treårigt program om CCS i Nordisk Ministerråd. Programmet vil sørge for at sætte et tættere samarbejde landene imellem på dagsordenen med henblik på hurtigere udrulning af den samlede værdikæde. Både Danmark og Sverige yder relativt stor statsstøtte for at få etableret en fuld værdikæde. Formandskabet fokuserer derfor særligt på grænseoverskridende transport og infrastruktur i forbindelse med CCS.

Bæredygtige og modstandsdygtige fødevare-, landbrugs- og fiskerisektorer

Norden skal gå forrest, når det kommer til at sikre sunde og bæredygtige fødevarer og en grøn omstilling af de nordiske landbrugs- og fiskerisektorer. Det kan kun ske, hvis vi samtænker løsninger og ser på alle dele af omstillingen. Vi skal have alle med. Den globale situation har aktualiseret behovet for en robust fødevareforsynings sikkerhed, både nationalt og i Norden som region, noget landbrugs-, fiskeri- og akvakultursektorerne kan bidrage positivt til.

Modstandsdygtige nordiske fødevarer systemer

De nordiske fødevare-, landbrugs- og skovbrugssektorer er afgørende for det nordiske forsyningsberedskab. Norden har allerede taget store skridt i retning af mere modstandsdygtige nordiske fødevarer systemer. Senest med Karlstadeklæringen om beredskab og robusthed (2024). Under formandskabet følges der op på drøftelserne fra ministerrådsmødet i Kuopio (juni 2025) og igangsættes initiativer, der kan styrke erfaringsudvekslingen mellem de nordiske lande samt styrke samarbejdet for at opnå et mere robust Norden med **større modstandskraft og stærkere beredskab på fødevare- og landbrugsområdet**.

NordGens arbejde udgør en væsentlig kritisk infrastruktur for bevaringen af jordbrugets genetiske ressourcer, der udgør fundamentet for forskning og forædling for at kunne imødekomme forsyningen af fødevarer og foder og ligeledes for at kunne imødekomme kravene til klima og miljø. Under formandskabet vil der arbejdes for at værne om NordGens arbejde.

Generationsskifte

Der er brug for flere unge i de nordiske landbrugs-, fødevare-, fiskeri-, akvakultur- og skovbrugssektorer. Det vil sige i hele MR-FJLS-sektoren. Sektorerne står med betydelige rekrutteringsudfordringer, og der er således

også en stigende gennemsnitsalder i sektorerne. Udfordringerne skyldes blandt andet, at sektorerne har svært ved at konkurrere med andre sektorer i forhold til løn- og arbejdsforhold.

Nordisk Ministerråd traf i 2023 en vigtig beslutning om at starte et visionsprojekt om den fælles nordiske indsats for at **styrke unges rolle i de nordiske fødevarer systemer** og for at opnå en øget diversitet i sektoren. Dette er forankret i Nordisk Ministerråds forskningscenter, Nordregio.

Formandskabet følger op på visionsprojektet og igangsætter nye mulige initiativer. Den endelige vision bliver præsenteret og kernetiltag igangsat.

Bæredygtige fødevarer systemer

Det er vigtigt, at Norden går i front med samarbejde om sikker, sund og bæredygtig kost, herunder plantebaserede og akvatiske fødevarer, samt samarbejde om nedbringelse af madspild i Norden. Fokus vil være samarbejde om **bæredygtighed og modstandsdygtighed i de nordiske fødevarer systemer**, herunder værdiskabelse og konkurrenceevne i sektorerne.

Norden er også en stolt kulinarisk region, der med Ny Nordisk Mad og det Nordiske Køkkenmanifest i de sidste tyve år har skabt et stærkt internationalt brand. Under formandskabet bliver der arbejdet med at brede Ny Nordisk Mad ud til hverdagsmad i Norden. Ny Nordisk Mad-bevægelsens potentiale til at samle Norden i udviklingen hen imod mere sunde, profitable og modstandsdygtige fødevarer systemer bliver ligeledes drøftet.

Formandskabet igangsætter en analyse af, hvordan marine råvarer og fødevarer kan bidrage til forbedret folkesundhed og forsyningssikkerhed, samt et styrket nærheds- og beredskabsperspektiv. Det kan give Norden konkurrencefordele, samtidig med at der tages højde for miljø og klima.

Bæredygtig fiskerforvaltning

Havet er under pres fra forskellige menneskelige aktiviteter. Vi skal derfor være bevidste om, hvordan vi påvirker den natur, vi benytter. De nordiske lande skal fremme et fiskeri, som passer bedre på vores havmiljø og sikrer bæredygtige fiskebestande. Det skal gøres ud fra en **økosystembaseret tilgang** med en balance mellem benyttelse og beskyttelse af havet.

Der er behov for en helhedsorienteret tilgang til forvaltning af de nordiske have, der adresserer og understøtter fremtidige muligheder og løsninger og ser på, hvordan havområderne kan forvaltes og udnyttes på en måde, som er både bestandsmæssigt, miljømæssigt, socialt og økonomisk bæredygtig. Formandskabet har derfor særligt fokus på den grønne omstilling af fiskerisektoren og økosystembaseret fiskeriforvaltning.

Det kumulative pres på havmiljøet skal mindskes gennem en helhedsorienteret tilgang til planlægning og anvendelse af havområder, hvor man balancerer fiskeri, havbrug, natur og ny havbaseret infrastruktur som vindenergi, herunder interaktioner med demersale arter som torsk.

Formandskabet organiserer en nordisk konference på Færøerne om demersale arter med fokus på bestandsopbygning og samspillet mellem fiskeri, forvaltning, klima og økosystemer.

Forvaltningen af fiskeriet er en del af en samlet forvaltning af havmiljøet og økosystemernes strukturer og funktioner. Forvaltningen af befiskede bestande i Norden bør fokusere på at sikre bæredygtige bestande ud fra en økosystembaseret tilgang for at sikre en økonomisk og økologisk bæredygtig udnyttelse af fremtidens fiskeriressourcer.

Økosystembaseret havforvaltning og sameksistens til havs

Det Nordiske Havprogram har til formål at **imødegå den planetære trippelkrise** – klimaforandringer, tab af biodiversitet og forurening – ved at styrke samarbejdet mellem de nordiske lande om en bæredygtig udvikling af havmiljøet og sameksistens mellem aktiviteter i havmiljøet. Programmet bygger på en række nordiske politiske erklæringer, herunder ministererklæringer om hav, klima og biodiversitet, samt statsministererklæringen om en bæredygtig marin økonomi og grøn omstilling. Disse erklæringer danner det politiske fundament for en koordineret og ambitiøs indsats i regionen.

Programmet søger samtidig at skabe stærke forbindelser til Kongeriget Danmarks prioriteter i Arktis under formandskabet for Arktisk Råd. Her lægges der særligt vægt på områdespecifikke bevaringsforanstaltninger, udvikling af redskaber til maritim områdeplanlægning samt håndtering af miljøpåvirkninger som undervandstøj og marint affald i arktiske farvande. Gennem en integreret

tilgang til havforvaltning ønsker programmet at fremme synergier mellem miljøbeskyttelse, økonomisk udvikling og klimahensyn, med særligt fokus på sårbare arktiske økosystemer.

Formandskabet afholder en større nordisk workshop i København med fokus på beskyttede områder (MPA og OECM) samt koblingen mellem hav og klima, herunder havforsuring, marine hedeølger, kulstofbinding og klimarefugier.

Workshoppen fokuserer desuden på fælles økosystembaseret forvaltning, herunder sameksistens mellem blandt andet beskyttelse af havmiljø, fiskeri og havvind. Workshoppen arbejder også med en midtvejsstatus af videreførelsen af visionsprojekterne Samskag og NorScen.

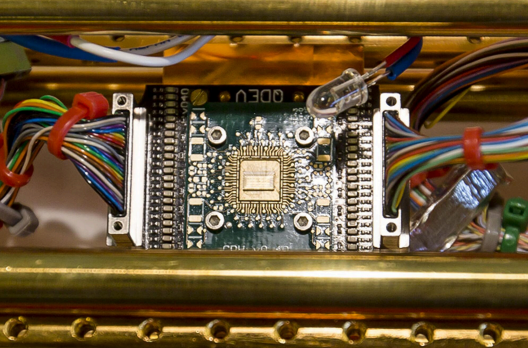
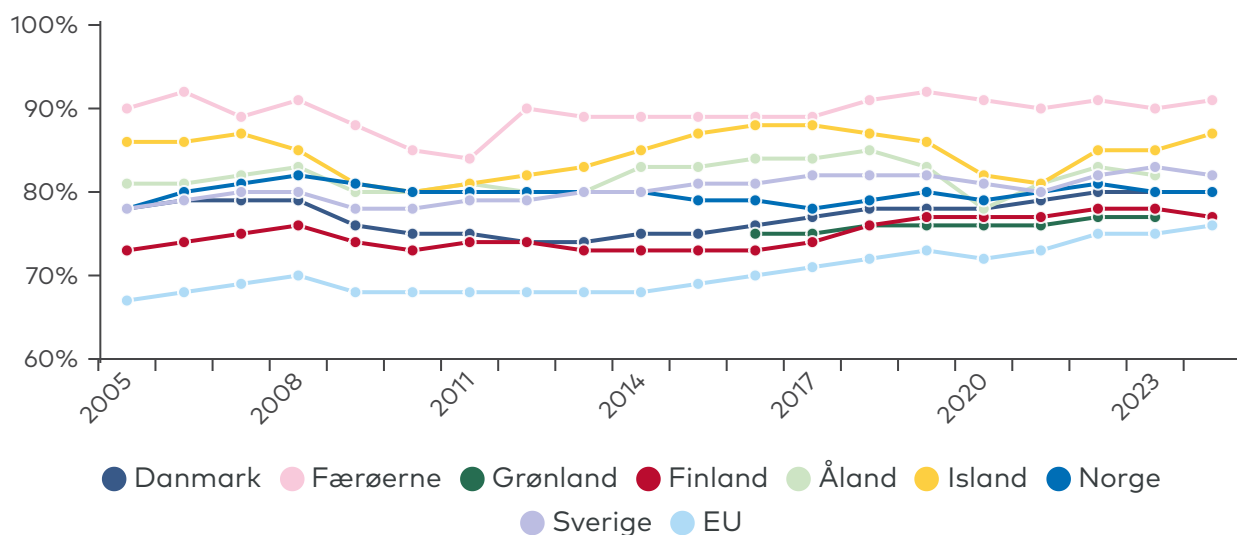

Foto Niels Bohr Institutet, Visit Faroe Islands, Kim Wyon/Visit Denmark

Et konkurrencedygtigt Norden

Nordens globale økonomiske robusthed og konkurrenceevne er afgørende for at sikre en positiv udvikling i velstanden og råd til stigende efterspørgsel efter velfærd i vores nordiske samfund. Nordiske virksomheder klarer sig generelt godt i den globale konkurrence, men skal fortsat forny sig for at kunne opretholde en fremtrædende rolle i konkurrencen på de globale markeder. Et konkurrencedygtigt Norden kræver en bred indsats. De nordiske lande bør fastholde og intensivere samarbejdet om at skabe gode rammevilkår for virksomheder med henblik på at **fremme eksport og produktivitet** samt fortsætte den digitale omstilling bredt i Norden og i Baltikum for at fastholde regionen som Europas digitale spydspids.

Beskæftigelsesgrad i de nordiske lande og EU (2005-2024)

Figur 3 Figuren viser udviklingen i andelen af personer i beskæftigelse i de nordiske lande og EU. Figuren omfatter personer i alderen 20-64 år.

Kilde Nordregio og Nordic Statistics Database (WORK02)

Formandskabet fremmer nordiske virksomheders konkurrenceevne ved blandt andet at styrke det grænseoverskridende samarbejde og innovation. Formandskabet fortsætter endvidere det vigtige arbejde med **Nordens og Baltikums digitale omstilling og integration** for at sikre, at borgere og virksomheder oplever færre digitale barrierer over landegrænserne i regionen.

Formandskabet har fokus på **robuste nordiske økonomier**, som er en forudsætning for det økonomiske råderum til investeringer i vigtige prioriteter og fremtidens løsninger. Det gælder blandt andet udvikling af morgendagens teknologier, robuste strategiske værdikæder og løsninger, der mindsker klimaforandringer, og som fremmer biodiversitet. Prioriteter, som skal sikre Norden pladsen som den mest bæredygtige region i verden. Robuste økonomier er også en forudsætning for fortsat at kunne opretholde kvaliteten og opbakningen til de nordiske økonomiers velfærdssamfund og dermed et socialt bæredygtigt Norden, herunder via et fortsat moderne sundhedssystem, et inkluderende uddannelsessystem og en bedre sammenhængende offentlig service på tværs af Norden til gavn for borgere og virksomheder.

Robuste og konkurrencedygtige nordiske økonomier i EU og i verden

Det kræver en robust økonomi at kunne navigere under omskiftelige omstændigheder og samtidig sikre varetagelse af fælles nordiske interesser. Robuste økonomier er en forudsætning for at kunne imødekomme det akutte behov for oprustning af forsvaret. Derfor har formandskabet fokus på **robuste og konkurrencedygtige nordiske økonomier** med sunde og holdbare offentlige finanser. Det indebærer blandt andet fokus på økonomiske reformer af arbejdsmarkedet samt rammevilkår for virksomheder, herunder reduktion af administrative byrder med henblik på at understøtte et produktivt erhvervsliv, der kan konkurrere i en global kontekst.

Formandskabet understøtter øget konkurrenceevne i de nordiske lande med fokus på fælles nordiske udfordringer og mulige løsninger til at styrke vækstpotentialet.

Formandskabet kortlægger de læringspunkter og erfaringer, Norden har gjort sig gennem Covid-19 og energikrisen. Formålet er at lære fra tidligere usikre tider for at stå stærkere i håndteringen af fremtidige økonomiske stød.

Nordisk rapport om konkurrenceevne

Mario Draghis rapport om tilstanden og perspektiver for EU's konkurrenceevne har tydeliggjort en af de grundlæggende udfordringer for EU, nemlig udfordret europæisk produktivitet og konkurrenceevne. Norden har en stærk position og de

rette forudsætninger for at gå forrest i indsatsen for et stærkere Europa, mens der samtidig sættes fokus på et grønt, digitalt og socialt bæredygtigt Norden. Formandskabet har derfor sammen med Nordisk Ministerråds sekretariat igangsat et udbud af **en rapport om den nordiske konkurrenceevne**. Rapporten skal bidrage med viden om Nordens konkurrenceevne, herunder styrker og udviklingsmuligheder, der vil bidrage til Vision 2030 om at skabe verdens mest konkurrencedygtige og grønne region.

Formandskabet og Nordisk Ministerråd afholder den årlige visionskonference med fokus på Nordens konkurrenceevne i efteråret 2026.

Automatisk bæredygtighedsrapportering i Norden

Nordiske virksomheder skal effektivt kunne **udveksle data**, herunder bæredygtighedsdata, med hinanden. Det vil fremme virksomheders bæredygtighed og den grønne omstilling, integrere det nordiske marked yderligere og reducere administrative byrder for virksomhederne. Byrdelettelsen for virksomhederne vil bidrage til at accelerere den nordiske konkurrenceevne.

Formandskabet arbejder aktivt med at fremme samarbejde om automatisk bæredygtighedsrapportering i Norden.

Anvendelse og udvikling af kunstig intelligens til at fremme Nordens konkurrenceevne

Formandskabet ønsker at sætte fokus på anvendelse af **kunstig intelligens** til at fremme Nordens og Baltikums konkurrenceevne og effektiviteten i den offentlige sektor. Konkret skal vi skabe fremtidens smarte og brugervenlige digitale løsninger samt sikre byrdelettelser for Nordens og Baltikums virksomheder.

Formandskabet følger op på anbefalingerne fra blandt andet *Nordic Ethical AI Expert Group*.

Tech-suverænitet i Norden og Baltikum

Den geopolitiske situation har tydeliggjort, at Norden og resten af Europa har behov for at opbygge egne kapaciteter og **mindske den strategiske afhængighed af enkelte globale teknologileverandører**. Det handler ikke om, at vi skal isolere os fra det globale marked, men om at sikre reelle alternativer og skabe en mere balanceret markedssituation, hvor regionale løsninger får bedre mulighed for at konkurrere. Formandskabet tager spørgsmålet op til politisk drøftelse om de strategiske muligheder og konkrete tiltag, som regionen kan tage i samspil med EU.

Tættere nordisk-baltisk samarbejde om den europæiske identitetstegnebog og virksomhedstegnebog

Norden og Baltikum i regi af Nordisk Ministerråd for Digitalisering (MR-DIGITAL) har i de senere år og med stor succes arbejdet tæt sammen om implementeringen af EU-lovgivning om elektroniske identiteter. Dette samarbejde kan styrkes yderligere. Med Europa Kommissionens kommende forslag til den europæiske virksomhedstegnebog vil den grænseoverskridende kommunikation mellem virksomheder og mellem offentlige myndigheder og virksomheder ligeledes potentielt blive nemmere og enklere. For Norden og Baltikum vil **den europæiske virksomhedstegnebog** også potentielt gøre det enklere for nordiske og baltiske virksomheder at arbejde sammen over landegrænserne i regionen samt forenkle samspillet med offentlige myndigheder og i sidste ende reducere de administrative byrder for virksomhederne.

Formandskabet gør status på det hidtidige arbejde om digitale identiteter samt drøfter muligheden for en yderligere styrkelse af det eksisterende samarbejde om den europæiske virksomhedstegnebog.

En integreret uddannelses- og forskningsregion

En kompetent og veluddannet befolkning skaber forudsætninger for holdbar økonomisk vækst og styrker konkurrenceevnen i en foranderlig verden, der stiller store krav til befolkningens evne til at omstille sig.

Fremtidens kompetencer inden for den digitale og grønne omstilling er et fokusområde, som er aktuelt i hele Norden. Fremtidens uddannelser i Norden skal reflektere samfundets og arbejdslivets kompetencebehov. Integrationen af uddannelsessektoren skal øges. Samtidig skal Norden arbejde for meningsfulde fællesskaber, øget trivsel for børn, elever og studerende på alle uddannelsesniveauer.

En integreret forskningsregion

Forskning og innovation er afgørende for at løse de store fælles samfundsudfordringer og for national og nordisk sikkerhed. Samarbejde om grøn forskning og kritiske teknologier samt ansvarlig internationalisering og forskningssikkerhed er derfor vigtige prioriteter for formandskabet.

Formandskabet ønsker at fremme en nordisk strategisk satsning inden for **kvanteteknologi**. Under formandskabet er der samtidig fokus på de eksisterende retningslinjer inden for **forskningssikkerhed** og den nuværende og fremtidige implementering. Det bliver centralt at samarbejde om og fremme adgangen til vidensudveksling, fælles forskningsprojekter, forskningsinfrastrukturer og kapacitets- og kompetenceopbygning. Det drejer sig om, hvordan vi bedst muligt fremmer forskningssamarbejde inden for Norden, og hvordan Norden positionerer sig som forskningsregion i en verden præget af geopolitisk bevægelse og en skarp global konkurrence om teknologiudviklingen. Der sættes ligeledes fokus på sammenhængen mellem forskning, innovation og konkurrenceevne.

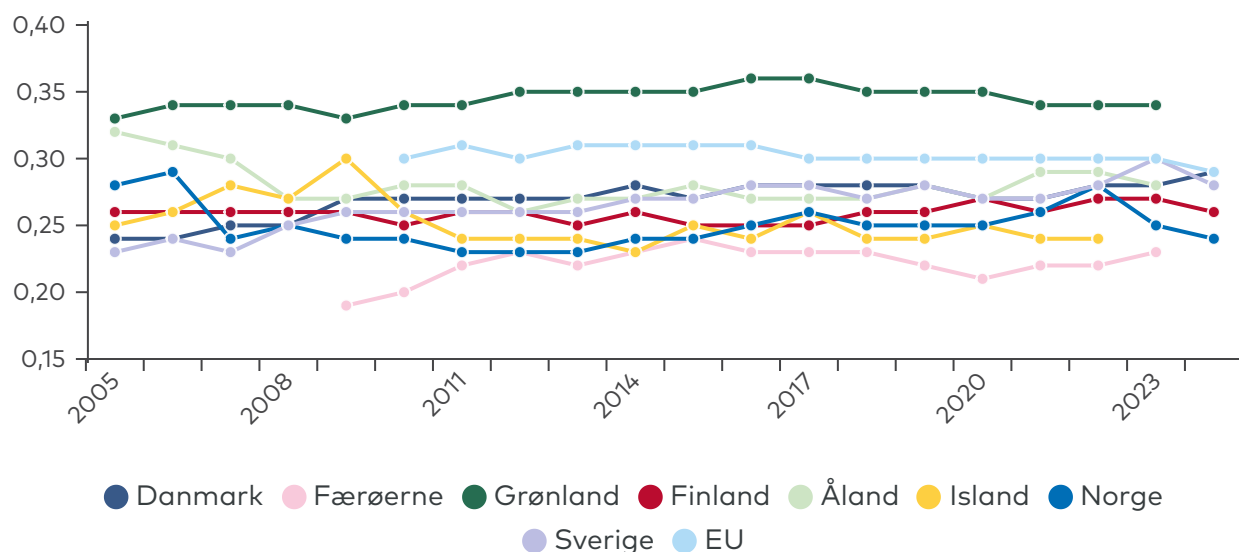
Foto Agaton Strom/Norden.org. Mathias Engmark/Roskilde Festival/Visit Denmark. Ricky John Molloy/Norden.org

Et socialt bæredygtigt Norden

De nordiske velfærdssamfund bygger i høj grad på tillid, men flere udviklingstendenser sætter nu både den nordiske velfærdsmodel og det sociale sammenhold under pres. Vi skal arbejde for, at Norden fortsat er socialt bæredygtigt og robust. Derfor har formandskabet fokus på, hvordan vi kan udvikle og styrke de tilbud, der bidrager til, at flere mennesker kan leve selvstændige liv og deltage i samfundet. Det gælder alle borgere, herunder også ældre, der har behov for omsorg og pleje. Et robust velfærdssamfund er også et samfund, hvor vi sammen skaber velfærden i tæt samspil med lokale fællesskaber og civilsamfund. Det indebærer også at **fremme aktivt medborgerskab**, hvor borgere, herunder personer med indvandrerbaggrund, engagerer sig i fællesskaber og deltager i demokratiske processer.

Social bæredygtighed indebærer, at alle personer har **lige muligheder for et godt liv** og kan nyde samme frihedsrettigheder. Det gælder naturligvis også for de piger og kvinder med indvandrerbaggrund, som udsættes for negativ social kontrol. Samtidig skal vi alle værne om miljø og ressourcer for de kommende generationer, hvilket også indebærer, at samfundet er robust over for udfordringer og pres udefra. Vores demokrati og værdier som lighed og ligestilling er kernen i den nordiske identitet. Det skal vi værne om.

Indkomstulighed i de nordiske lande og EU (2005-2024)

Figur 4 Figuren viser udviklingen i de nordiske lande og EU's Gini-koefficient. Gini-koefficienten udtrykker graden af ulighed i et lands indkomstfordeling, hvor 0 betyder, at alle har den samme indkomst, mens 1 betyder, at én person har al indkomst.

Kilde Nordregio, Nordic Statistics Database (GINI01) og Statistics Iceland

Stærke demokratier

Et **stærkt socialt sammenhold** er fundamentet for det nordiske velfærdssamfund. Det skal vi fortsat styrke. Socialt sammenhold bidrager til at skabe et trygt og støttende miljø for individer og grupper, der tillige øger modstandsdygtigheden over for kriser. Det sociale sammenhold bliver samtidig udfordret, når individer og grupper ikke overholder fællesskabets regler og principper. Det mindsker sammenhængskraften og troen på retsstaten og gør fællesskabet mindre robust i kriser. Derfor har formandskabet særligt fokus på bekæmpelsen af grænseoverskridende kriminalitet og styrkelsen af demokrati og tillid i Norden.

Styrket demokrati og tillid

Formandskabet sætter fokus på, hvordan man styrker det **unikke nordiske foreningsliv**, som udgør de vigtige lokale hverdagsdemokratier, hvor børn og unge oplever at være en del af demokratiet og får en vane i at deltage. Dette vil i høj grad bidrage til at fremtidssikre det store demokrati og det tillidsbaserede samfund.

For at styrke de nordiske civilsamfund giver formandskabet Foreningen Norden til opgave at holde en civilsamfundskonference i samarbejde med Dansk Ungdoms Fællesråd.

Organiseret og banderelateret kriminalitet

De nordiske lande står på mange områder over for udfordringer med organiseret og banderelateret kriminalitet, som i tiltagende grad har en grænseoverskridende karakter. Et tæt nordisk samarbejde er derfor af stor betydning for de nordiske landes mulighed for at håndtere udfordringerne i fremtiden. Under formandskabet videreføres arbejdet med at bekæmpe grænseoverskridende, organiseret og banderelateret kriminalitet. Helt konkret ønsker vi at styrke det nordiske samarbejde i indsatsen mod **misbrug af digitale tjenester til organiseret kriminalitet**, herunder rekruttering af børn og unge, ligesom vi ønsker at styrke den fælles nordiske indsats i relation til samarbejdet med de tredjelande, hvorfra kriminelle bagmænd orkestrerer grov kriminalitet i de nordiske lande.

Fremme ligestilling for alle i Norden og globalt

Ligestilling er en demokratisk grundpille og en kerneværdi i Norden. Ligestilling mellem kønnene og lige rettigheder for LGBT+ personer er afgørende for den enkeltes mulighed for at forme sit eget liv og for samfundsudviklingen. Hvis Norden skal forblive konkurrencedygtig kræver det, at alle Nordens medborgere bidrager og har lige muligheder for indflydelse på udviklingen af de nordiske velfærdssamfund.

Norden er nået langt i arbejdet for ligestilling, men vi er ikke i mål endnu.

Samtidig er der et internationalt pres på både ligestilling og LGBT+ rettigheder. Derfor vil formandskabet sætte bredt ind for at fremme ligestilling.

Pushing for Progress

Der foregår en koordineret og målrettet modstand mod kvinders ligestilling, seksuelle og reproduktive sundhed og rettigheder samt ligestilling for LGBT+ personer i en række lande og internationale fora. De nordiske lande har vedtaget det flerårige program *Pushing for Progress* for at fastholde, at de nordiske lande står sammen for at imødegå modstanden og fremme ligestilling.

Formandskabet afholder en nordisk markering af IDAHOT+ (international dag mod homofobi og transfobi) og en konference om ligestilling og kvinders ret til at bestemme over deres egen krop og liv.

Mænd, maskulinitet og ligestilling

De seneste år har Nordisk Ministerråd haft et stigende fokus på mænd og maskulinitet. Normer og forventninger til køn har også betydning for mænds og drenges livsvilkår, deres muligheder og udfordringer.

Formandskabet udarbejder en rapport 'State of Nordic Men 2026', der blandt andet vil undersøge mænds online liv og holdninger til ligestilling.

Tidlig opsporing af vold i nære relationer og udøverbehandling

Kønsbaseret vold er en krænkelse af den enkeltes integritet og har alvorlige negative konsekvenser for den enkelte, for familien og andre nære relationer og for samfundet. Bekæmpelse af vold er et prioriteret indsatsområde i det nordiske samarbejde og andre internationale fora.

Formandskabet fokuserer på at udvikle nye metoder i den forebyggende og tidlige indsats på tværs af Norden i samarbejde med Baltikum.

Konkurrencedygtighed og ligestilling

Ligestilling har betydning for Nordens konkurrencedygtighed. Det skyldes, at ligestilling er en forudsætning for, at de nordiske borgere er frie til at bidrage med deres talenter og kompetencer til gavn for udviklingen af de nordiske samfund.

Formandskabet igangsætter en undersøgelse om konkurrencedygtighed og ligestilling, herunder hvordan ligestilling kan bidrage med økonomisk vækst.

Børn og Unge

Det gode børne- og ungdomsliv er et vigtigt fundament for et socialt bæredygtigt Norden. Formandskabet prioriterer et fortsat fokus på Nordens unge, herunder **ungeinddragelse**. Vi skal bidrage til de unges kendskab til og ejerskabsfølelse for Norden og de nordiske lande. Vi har med andre ord brug for at **sikre begejstringen for det nordiske sammenhold i en ny generation**.

Et børne- og ungdomsliv ser forskelligt ud på tværs af de nordiske lande. Et ungdomsliv i storbyerne skiller sig ud fra et ungdomsliv i yderområderne, hvor ungdomsorganiseringen er udfordret. Det er derfor vigtigt, at vi arbejder for at styrke ungdomsgenerationerne i yderområderne.

Færøerne er under formandskabet værter for eventet Generation North Atlantic, hvor unge fra alle otte nordiske lande samles til workshops, præsentationer og virksomhedsbesøg med formål om at inspirere til innovative tilgange og regional udvikling.

Børn og unges trivsel

Alt for mange børn og unge i Norden oplever mistrivsel, at stå uden for meningsfulde fællesskaber og en stigende bekymring om fremtiden. Gode erfaringer med at støtte børn og unge i at få en sund og tryk opvækst skal udbredes i Norden.

Tidlig opsporing og forebyggelse af mistrivsel er helt centralt for, at børn og unge får den rette hjælp i tide og ikke oplever længerevarende mistrivsel. Formandskabet ønsker samtidig at styrke vidensdeling på socialområdet om tilgange, der virker i praksis med henblik på at skabe gode opvækstvilkår for børn og unge.

Formandskabet afholder et Nordisk Topmøde om Mental Sundhed, som blev afholdt første gang under Danmark, Færøerne og Grønlands formandskab i 2015.

Formandskabet sætter også fokus på børn og unges trivsel ved at tage initiativ til aktiviteter med afsæt i den danske Trivselskommissions anbefalinger (2025), der sigter efter at nå ud til børn og unge samt øvrige relevante aktører på området.

Formandskabet arbejder desuden for at styrke folkesundheden i Norden blandt andet ved at sætte fokus på forebyggende indsatser mod børn og unges forbrug af tobaks- og nikotinprodukter.

Skadeligt indhold og beskyttelsen af børn og unge

Skadeligt og ulovligt indhold på **digitale platforme** er i dag en stor udfordring for særligt børn og unge. Der er et voksende behov for at beskytte børn og unge mod afhængighedsskabende algoritmer, uetiske forretningsmodeller og omfattende datahøst og profilering. EU's digitale regelsæt kommer derfor for alvor til at skulle stå sin prøve i vores region. Formandskabet drøfter politisk, hvad vi kan gøre yderligere for at beskytte vores børn og unge, herunder om regionen som digital frontløber kan bidrage med god praksis og konkrete løsninger. Dette gælder også i forhold til håndhævelse af EU-lovgivning og kommende lovgivning på området, som resten af Europa kan lade sig inspirere af.

Børn og unge i en digital tidsalder

Digitalisering har ændret livet for vores børn og unge. Med fremkomsten af nye teknologier, sociale medier, kunstig intelligens og behovet for digitale færdigheder har vi brug for, at børn og unge lærer at reflektere kritisk over, hvordan de anvender teknologi og navigerer i en digital verden. Det er vigtigt, at vi beskytter Nordens børn og unge i en digital tidsalder.

Formandskabet vil også fokusere på børn og unges **skærmbrug**. Det gælder både ift. de negative konsekvenser, som øget skærmbrug kan have for børn og unge, men det gælder i særdeleshed også ift. børn og unges tryghed online. Det er vigtigt, at den teknologiske udvikling understøtter og fremmer børn og unges trivsel og læring.

Bæredygtige arbejdsliv

Vi skal værne om vores unikke nordiske arbejdsmarkedsmodel og overenskomssystem, som sikrer, at vi har et **sikkert og sundt arbejdsmiljø og fair konkurrence på de nordiske arbejdsmarkeder**. Vores model er kendetegnet ved tæt samarbejde mellem regeringer, arbejdsgivere og arbejdstagere om at finde velfungerende løsninger, der kan sikre både konkurrenceevne og ordnede forhold for arbejdstagere. Samtidig er vi i en foranderlig tid, hvor de nordiske arbejdsmarkeder løbende skal forholde sig til en række nye fælles udfordringer.

Styrkelse af den nordiske arbejdsmarkedsmodel

Formandskabet sætter fokus på, hvordan vi **fremtidssikrer vores nordiske arbejdsmarkedsmodel**, hvor der er en høj grad af autonomi for arbejdsmarkedets parter og en løbende dialog om at styrke arbejdsmarkedsmodellen og tilslutningen hertil. Det gælder ikke mindst i en tid, hvor vi oplever ændringer i arbejdsstyrken. Dette er fælles nordiske udfordringer, hvor vi kan lære af hinanden og inspirere hinanden, så vi står rustet til fremtiden.

Styrket nordisk indsats mod arbejdslivskriminalitet

Formandskabet fortsætter det nordiske samarbejde om at **bekæmpe arbejdslivskriminalitet og social dumping**. Ordnete forhold og fair konkurrence skal være et grundvilkår på det nordiske arbejdsmarked. Det handler om at sikre en fair og fri bevægelighed på de nordiske arbejdsmarkeder gennem ordnede løn- og ansættelsesvilkår, herunder for udenlandsk og udstationeret arbejdskraft, og en effektiv håndhævelse heraf.

Arbejdslivskriminalitet har vist sig at være en voksende og generel udfordring i Norden. Formandskabet har derfor fokus på, at de nordiske lande kan udveksle erfaringer og best practice til at modgå arbejdslivskriminalitet.

En sikker kultur- og mediesektor

Kulturel oprustning i Norden

Den aktuelle geopolitiske situation understreger betydningen af **den fælles nordiske kultur**, der er bundet sammen af et fællesskab bygget på tillid, sammenhold og demokratiske værdier. Formandskabet vil arbejde for at understrege kulturens rolle for det nordiske fællesskab, herunder kulturen som værn om nordiske sammenhængskraft, identitet og demokratiske værdier.

Formandskabet vil blandt andet undersøge, hvordan de nordiske lande kan beskytte og understøtte de store dele af kulturlivet, der bidrager til at øge de særlige nordiske menneskelige og samfundsmæssige værdier. Dette gælder bl.a. styrkelse af adgang til kulturen, beskyttelse af materiel og immateriel kulturarv, øget læselyst blandt børn og voksne, understøttelse af nordisk sprogpolitik, m.m. Arbejdet skal ske i tæt dialog med de baltiske lande, som Norden har et stærkt værdifællesskab med.

Understøttelse af de kulturelle erhverv

Som del af den kulturelle oprustning ønsker formandskabet at sætte ekstra fokus på de kulturelle erhverv. De nordiske kulturelle erhverv er ikke blot et billede på innovation og vækst, men bidrager også til et stærkere og mere værdibåret brand, der står for demokratiske værdier og åbenhed. I en tid hvor misinformation og polarisering udbredes, bliver kultur og kreativitet et økonomisk og strategisk middel, som Norden kan gøre større brug af med henblik på at sprede de nordiske værdier.

For at udnytte potentialerne for de kulturelle erhverv, er der behov for at øge samarbejdet på tværs af Norden med en målrettet indsats for at styrke nordiske kulturaktørers tilstedeværelse på tværs af Norden og på de internationale scener. Formandskabet vil derfor undersøge, hvordan man på tværs af Norden kan arbejde strategisk for at **øge kultureksporten**, særligt i en geopolitisk kontekst.

Øget samarbejde om public service-indhold

Formandskabet vil i forbindelse med arbejdet med de kulturelle erhverv have et særligt fokus på medier. På tværs af Norden har vi en stærk tradition for at skabe public service-indhold, hvor formålet ikke blot er profit og underholdning, men også oplysning og kulturel dannelse. I løbet af de seneste årtier har udenlandske streamingtjenester dog opnået en markant position på både de nordiske såvel som de europæiske markeder. Alene Netflix og HBO Max havde ultimo 2023 7,7 mio. abonnenter på tværs af Danmark, Finland, Norge og Sverige. Deres dominans truer den nordiske kulturforståelse, idet lokale fortællinger, sprog og kulturelle referencepunkter risikerer at blive udvandet til fordel for udenlandsk indhold.

Et **styrket nordisk samarbejde på public service-indhold** kan være med til at sikre både sproglig mangfoldighed, lokal forankring og globalt perspektiv – både på tværs af de nordiske lande, men også til resten af verdenen. Problemstillingen kan ikke alene løses nationalt, men kræver samarbejde og strategisk forankring på tværs af Norden.

Formandskabet drøfter samt igangsætter initiativer, der kan understøtte et øget og bredt public service-indhold på tværs af Norden og resten af verden. Arbejdet skal tage udgangspunkt i arbejdsgruppen, som MR-K er blevet enige om at nedsætte under Finland og Ålands formandskab.

Foto Smyril Line. Martin Thaulow/Norden.org. Ólavur Frederiksen.

Vi arbejder for at sikre et forbundet Norden i skiftende tider

Dette program fremhæver formandskabets prioriteter og fælles mål for formandskabsåret 2026. Vi er stærkt engagerede i det nordiske samarbejde og ser frem til at drive det videre under formandskabet.

Samarbejdet i Nordisk Ministerråd er værdifuldt for de nordiske befolkninger og har over tid fremmet en region i verdensklasse. Det har skabt fordele for befolkningerne, der kan leve i samfund med høj grad af tryghed og bæredygtighed. Men det har også været en historisk udvikling over mere end et halvt århundrede. Norden har ikke stået stille, men udviklet sig og bevæget sig fremad. Kun ved hele tiden at udvikle os, har vi mulighed for at fastholde kernen i det nordiske. Vi skal fortsætte og hele tiden sikre, at vores samarbejde både i form og indhold er bedst muligt.

I takt med at verden er i forandring, er det vigtigt, at de nordiske lande bestandigt og sammen kan finde nye bæredygtige løsninger på aktuelle udfordringer og fremhæve det nordiske perspektiv i internationale fora. **Norden: Forbundne i skiftende tider.**

Om denne publikation

Norden 2026 Forbundne i skiftende tider. Danmarks og Færøernes formandskab for Nordisk Ministerråd 2026

PolitikNord 2025:719

ISBN 978-92-893-8339-4 (PDF)

ISBN 978-92-893-8340-0 (ONLINE)

<http://dx.doi.org/10.6027/politknord2025-719>

© Nordisk Ministerråd 2025

Forsidefoto: Polina Kuzovkova / Unsplash

Publiceret: Oktober 2025

Nordisk Ministerråd

Nordisk Ministerråd er de nordiske regerings officielle samarbejdsorgan. Samarbejdet omfatter Danmark, Finland, Færøerne, Grønland, Island, Norge, Sverige og Åland.

I 2019 fremsatte de nordiske statsministre en fælles vision, om at Norden skal være verdens mest bæredygtige og integrerede region frem mod år 2030. Samarbejdet i Nordisk Ministerråd skal understøtte dette formål gennem arbejdet for et grønt, konkurrencedygtigt og socialt bæredygtigt Norden.

Nordisk Ministerråd

Nordens Hus

Ved Stranden 18

1061 København K

www.norden.org

Læs flere nordiske publikationer: www.norden.org/da/publikationer